

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

1. ศาสนาและความเชื่อ

นับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซางเป็นต้นมา นอกจากชาวจีนจะนับถือเทพเจ้าที่มาจากธรรมชาติแล้ว ชาวจีนยังมีความเชื่อเรื่องวิญญาณ จึงมีการเคารพบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมจีนมาจนถึงทุกวันนี้

ในสมัยนั้น ชาวจีนยังเชื่อถือในเรื่องโชคลางอีกด้วย โดยมีการนำกระดูกหรือกระดองเต่ามาจารึกข้อความที่ต้องการทำนาย จากนั้นก็นำไปเผาไฟจนเกิดรอยร้าว แล้วตีความคำตอบจากรอยร้าวนั้น

ในยุคแห่งความแตกแยกในสมัยราชวงศ์โจว แคว้นแต่ละแคว้นต่างทำสงครามแย่งชิงอำนาจกัน บ้านเมืองขาดความสงบสุข เป็นเหตุให้นักปราชญ์ต่างพยายามเสนอแนวคิดที่แตกต่างกันออกมาอย่างมากมาย เพื่อแก้ปัญหาสังคมและการเมือง แนวคิดที่สำคัญ ๒ ลัทธิ ได้แก่

1.1 ลัทธิขงจื้อ ผู้ให้กำเนิด คือ ขงจื้อ เป็นชาวแคว้นหลู่ (ปัจจุบันอยู่มณฑลชานตง) เกิดในตระกูลขุนนาง เป็นผู้คงแก่เรียน ขงจื้อสนใจเรื่องของมนุษย์และสังคมมากกว่าเรื่องของโลก นรก และสวรรค์

แนวคิดของขงจื้อ

- ๑) ทศนะทางการเมือง : การปกครองของผู้ปกครองถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ คือ ทำให้ประชาชนอยู่อย่างมีความสุขโดยไม่ใช้อำนาจ
- ๒) ทศนะทางสังคม : บุคคลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อสังคมที่ตนเองอยู่ให้ดีที่สุดตามหน้าที่ของตน
- ๓) ทศนะทางจริยธรรม : ควรปลูกฝังคุณธรรมและแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกภายในของคน
- ๔) ทศนะทางความเชื่อ : พิธีกรรมและการบูชาเป็นการแสดงออกที่ดีของมนุษย์

1.2 ลัทธิเต๋า ผู้ก่อตั้งลัทธิเต๋า คือ เล่าจื้อ เป็นชาวแคว้นฉู่ เคยรับราชการเป็นผู้ดูแลเอกสารในสำนักโจว

แนวคิดของเล่าจื้อ

- ๑) ทศนะทางโลก : ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความเป็นอมตะควรปล่อยให้ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ
- ๒) ทศนะทางการเมือง : การปกครองที่ดีคือการไม่ปกครอง
- ๓) ทศนะทางสังคม : มนุษย์ควรมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายขึ้นอยู่กับธรรมชาติ
- ๔) ทศนะทางจริยธรรม : ผู้ที่ไม่ต้องการอะไรแล้ว มีอิสระทางความคิด นั่นคือผู้ที่สละแล้วซึ่งกิเลสตัณหา

ที่มาภาพ: https://en.wikipedia.org/wiki/Laozi#/media/File:Zhang_Lu-Laozi_Riding_an_Ox.jpg

2. ศิลปะและนวัตกรรม

ในสมัยราชวงศ์ซาง เทคนิคการผลิตภาชนะสำริดมีความเจริญก้าวหน้ากว่าอารยธรรมอื่นในสมัยเดียวกัน ชาวจีนนิยมหล่อสำริดมาเป็นภาชนะต่าง ๆ กระจก เครื่องประดับ รวมถึงอาวุธ ภาชนะมีเนื้อหนา แข็งแรง มีรูปแบบที่หลากหลาย และมีการตกแต่งภาชนะด้วยลายนูนต่าง ๆ ทั้งลายตัวอักษร ลายเรขาคณิต และลายรูปสัตว์ต่าง ๆ มีความประณีตงดงาม

วิทยาการที่สำคัญอีกอย่างของราชวงศ์ซาง คือ ความก้าวหน้าในความรู้ทางดาราศาสตร์ ชาวจีนในสมัยนั้นสามารถผลิตปฏิทินในระบบจันทรคติ

ในสมัยราชวงศ์โจว ช่างชาวจีนนิยมแกะสลักอักษรบนทึกรื่องราวในบนภาชนะสำริด ทำให้ลดความสวยงามลง ต่อมาในยุคแตกแยก ได้มีการนำเหล็กมาใช้แทนที่ ซึ่งมีความแข็งแรงคงทนกว่า ส่วนศิลปะการแกะสลักหยกในสมัยนี้ถือได้ว่ามีความเจริญอย่างยิ่ง

ในสมัยราชวงศ์ฉิน เทคโนโลยีในการก่อสร้างมีความเจริญอย่างมาก เห็นได้จากการก่อสร้างพระราชวังขนาดใหญ่ รวมถึงการสร้างสุสานของจักรพรรดิฉินซีอย่างใหญ่โตมโหฬาร ภายในสุสานได้มีการฝังรูปปั้นทหารที่การแต่งกายและใบหน้าต่างกันและม้าศึกประมาณ ๖,๐๐๐ ชิ้น

ในสมัยราชวงศ์ฮั่น ได้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีรวมถึงภูมิปัญญาของชาวจีนในสมัยนั้น เช่น การประดิษฐ์กระดาษ เครื่องมือวัดตำแหน่งดวงดาว เครื่องมือตรวจจับแผ่นดินไหว และนาฬิกาน้ำ ชาวจีนสมัยนั้นสามารถคำนวณได้ว่า ๑ ปีมี ๓๖๕ วัน รวมถึงคำนวณการเกิดแผ่นดินไหว และการเกิดจันทรุปราคาได้อีกด้วย

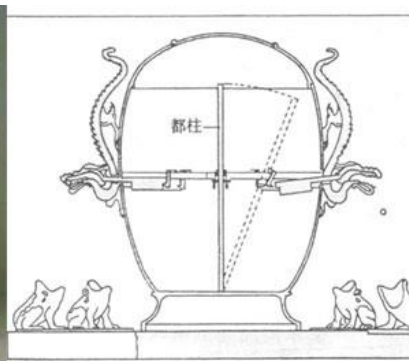

图 2-5-12 候风地动仪的构造

(เครื่องมือตรวจจับแผ่นดินไหว)

ที่มา: <https://mgronline.com/china/detail/9510000058642>

3. ตัวอักษรและวรรณกรรม

อักษรจีนพัฒนาจากการวาดภาพเพื่อบันทึกเรื่องราวของมนุษย์ในสมัยโบราณ กลายเป็นต้นกำเนิดของอักษรภาพ ต่อมาอักษรภาพค่อย ๆ ถูกปรับให้เขียนง่ายขึ้น และเป็นระบบมากขึ้น จนกลายเป็นตัวอักษรจีนอย่างที่เรารู้จักกันในทุกวันนี้

เมื่อจีนเข้าสู่ยุคแห่งความแตกแยกแต่ละแคว้นต่างใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกัน จนเมื่อจักรพรรดิฉินซีรวมประเทศจีนได้ พระองค์จึงได้ปรับตัวอักษรจีนให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วอาณาจักร และกลายเป็นพื้นฐานการพัฒนารูปแบบอักษรจีนในเวลาต่อมา

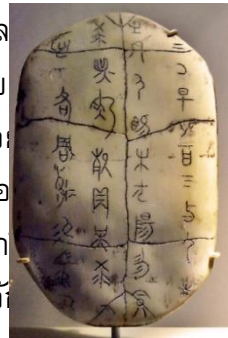

(ตารางแสดงการพัฒนาของตัวอักษรจีน)

ที่มา: http://www.sana-anong.com/v4/dragon_city_detail.php?id=34&page=5

อักษรกระดองเต่า

อักษรจีนที่เก่าแก่ที่สุดคือ **อักษรกระดองเต่า** ชาวจีนในสมัยราชวงศ์ซางและราชวงศ์โจวนิยมสลักคำทำนายบนกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์ ต่อมาในปลายสมัยราชวงศ์ซาง ชาวจีนเริ่มสลักตัวอักษรลงบนภาชนะหรือระฆังที่ทำจากทองสำริดตัวที่เราจึงเรียกอักษรประเภทนี้ว่า **อักษรทองสำริด** ความแตกต่างระหว่างอักษรกระดองเต่าและอักษรทองสำริดนอกจากเรื่องของวัสดุที่นำมาใช้ทำจารึกแล้ว อักษรทองสำริดยังมีความเป็นระบบมากกว่า และมีความซับซ้อนน้อยกว่า ทำให้เขียนได้ง่ายขึ้น อักษรที่ถูกจารึกบนภาชนะทองสำริดที่มีความยาวที่สุดปรากฏบนภาชนะทองสำริดสามขาในสมัยพระเจ้าโจวลี่หวาง (ราว ๘๕๗ - ๘๔๒ ปีก่อนคริสต์ศักราช) มีตัวอักษรทั้งสิ้น ๔๘๗ ตัวอักษร

การที่มนุษย์เริ่มรู้จักบันทึกเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น เป็นเหตุให้เกิดผลงานทางวรรณกรรมขึ้นในหน้าประวัติศาสตร์ ในประวัติศาสตร์จีน วรรณกรรมชุดแรกที่มีชื่อเสียงคือ “อู่จิง” แปลว่า “คัมภีร์ทั้ง ๕” จัดทำโดยขงจื้อ ได้แก่

- 3.1 ซื่อจิง เป็นหนังสือที่ขงจื้อรวบรวมบทกลอนที่มาจากแคว้นต่าง ๆ ในสมัยนั้น มีทั้งบทกลอนพื้นบ้านและบทกวีจากราชสำนัก
- 3.2 ชูจิง เป็นหนังสือที่ขงจื้อรวบรวมคำประกาศ เอกสารทางราชการ และสุนทรพจน์ นับตั้งแต่สมัยโบราณกาลจนถึงยุคราชวงศ์โจวตอนต้น
- 3.3 อี้จิง เป็นตำราทำนายโชคชะตา เครื่องเดิมมีอยู่แล้วและขงจื้อนำมาเขียนใหม่
- 3.4 หลี่จี้ เป็นหนังสือเกี่ยวกับจารีต ขนบธรรมเนียม และความประพฤติอันดีที่ควรพึงปฏิบัติ
- 3.5 ซุนซิว เชื่อกันว่าขงจื้อเป็นผู้เรียบเรียงผลงานชิ้นนี้ด้วยตัวเอง เป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางสำคัญทางประวัติศาสตร์ของแคว้นหลู่อย่างย่อ ๆ ตั้งแต่ ๗๒๒ - ๔๘๑ ปีก่อนคริสต์ศักราช

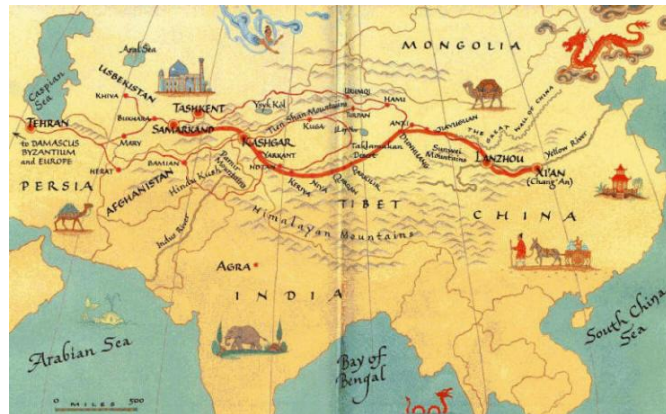
วรรณกรรมชุดนี้เรื่องแสดงให้เห็นว่า การเขียนร้อยแก้วและการประพันธ์ร้อยกรองเป็นสิ่งที่มีความชำนาญแล้ว แล้วเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการเขียนวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ของจีนในเวลาต่อมา

4. การค้า

ในสมัยโบราณชาวจีนจะทำเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่การรู้จักแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อการค้าขายต้องมีมานานแล้ว ในสมัยราชวงศ์ซาง ชาวจีนเริ่มรู้จักใช้เปลือกหอยหรือหอยเบี้ยเป็นสื่อกลางในการซื้อขาย ต่อมาในสมัยราชวงศ์โจวจึงได้เปลี่ยนมาใช้เงินตราแทน

หลังจากที่จักรพรรดิฉินซีสามารถรวบรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้สำเร็จ พระองค์ก็ได้มีรับสั่งให้ยกเลิกระบบเงินตรา แล้วมาตราชั่ง ตวง วัด ของแคว้นต่าง ๆ โดยให้ใช้ตามแบบอย่างที่ว่าฉ้วนฉินเคยใช้อยู่ แต่เดิม ทำให้เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ รวมถึงขนาดของรถม้าและถนนด้วย ทำให้มีการติดต่อค้าขายกันสะดวกขึ้น

ในสมัยราชวงศ์ฮั่นได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับดินแดนทางตะวันตกทั้งทางบกและทางทะเล โดยทางบกได้บุกเบิกเส้นทางสายไหมขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้นที่เมืองฉางอาน (คือเมืองซีอานในปัจจุบัน) เมืองหลวงของประเทศจีนในขณะนั้น ดินแดนเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ และไปสิ้นสุดที่อาณาเขตของจักรวรรดิโรมัน มา ๆ เส้นทางนั้นนอกจากจะเป็นเส้นทางการค้าแล้ว ยังเป็นเส้นทางแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมด้วย ส่วนทางทะเลนั้นมีการเดินเรือจากประเทศจีน ผ่านมหาสมุทรอินเดีย ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จนถึงจักรวรรดิโรมัน สินค้าที่พ่อค้าชาวจีนมักจะนำไปขายยังดินแดนทางตะวันตกคือ ผ้าไหมและเครื่องลายคราม ส่วนสินค้าที่พ่อค้าจากดินแดนตะวันตกนำมาขายให้ชาวจีนคือ งาช้างและม้าพันธุ์ดี

(แผนที่แสดงเส้นทางสายไหมจากจีน ผ่านอัฟกานิสถาน อิหร่าน เอเชียไมเนอร์ ไปยังจักรวรรดิโรมัน)

ที่มา: <http://systemacai.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>

บรรณานุกรม

ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ. (๒๕๕๙). **ประวัติศาสตร์ ม.๒**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.